

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm || Ivlii Et Avgvsti

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10261

cum tribus Sermonibus Petri Damiani.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77405)

DE S. APOLLINARI EPISCOPO ET MARTYRE.
 PETRI DAMIANI SERMO I. IN FESTIVI-
 TATE S. APOLLINARIS.

329

HODIERNA die, fratres charissimi, ad iucundum nimis satisq; delectabile spectaculum venimus, & gloriosæ palæstræ certamen oculis fidei contemplati sumus. Vidimus enim vnum ciuem supernæ Hierusalē pro Rege suo strenuè ad bella procedere, & innumerum Babylonix vulgus vnanimi conspiratione contra vnum caput ferociter dimicare. Vidimus militem Christi contra mundū triumphale vexillū Crucis inferre, vidimus econtrā amatores mundi pro dilecto suo contipatis cuneis obuiare. Illi enim vndiq; circumfusi diuersa tela coniiciūt, sagittas emittunt, machinas erigunt: & vt vallum Christi irrumperere valeant, omnia præliandi argumenta componunt: hic autē ense verbi spiritualis accinctus, lorica fidei indutus, spei galea præmunitus, sub patientiæ suæ se clypeum colligit, & hoc contra omnes bellicæ tempestatis ictus vigilantī oculo circumducit. Illi ignem adhibent: sed iste immensæ charitatis ardore succensus, incendia exterioris flāmę non sentit. Illi bullientibus aquis dilacerata membra perfundunt: iste largo sancti Spiritūs imbre diuinitus refrigeratur, cantans cum Propheta: Transiuimus per ignem & aquam, & eduxisti nos in refrigerium. Illi virgis cadunt, sudibus frangunt, eculeo suspendunt, in carcerem mittunt, postremò catenatum in exilium dirigunt: iste verò in arce mentis constitutus, quicquid erga se agitur, sub se fieri quasi alius quidam eminens intuetur, dicens cum Paulo: Habemus thesaurum istum in vasis fictilibus. & iterum: Licet exterior homo hoster corruptatur, is tamen, qui intus est, renouatur de die in diem. Id enim, quod in presenti est momentaneum & leue tribulationis nostræ, supra modum in sublimitate æternæ gloriæ pondus operatur in nobis. Cuncta ergo hostium iacula facta sunt beato Apollinari gloriosè vincendi materia. Et vndè illorum crudelitas deijcere nititur, indè istius patientia ad standum firmiùs roboratur. Sanctus enim vir inter persecutionum bella deprehensus, quò duriùs telorum grandinem inhorrescere conspicit, eò cautiùs vndique scutum suæ grauitatis opponit. Et quò violentiùs pugne imperus videt ingruere, eò magis se studet & in vires colligere, & ad agendum fortiter excitare. Vbiq; paratus assistit, vbiq; vigilanter intendit, & venientibus vndique gladijs imperturbatus occurrit.

Iulij 23.

Ephes. 6.

Psal. 69.

Esa. 43.

2 Cor. 4.

Ibidem.

Quia verò, fratres mei, beati Apollinaris agonem, palæstram superiùs nominauimus, vtrum nam congruè positum sit, si placet, paulò subtiliùs inquiramus. Palæstrita quippe nudus luctatur: & beatus Apollinaris mundanæ possessionis indumento nudus fuisse cognoscitur. In spectaculo autem ciuiū huiusmodi lucta proponitur, & beatus Paulus de se alijsq; Christi bellatoribus congruè testatur, dicens: Spectaculum facti sumus Angelis & hominibus. Solet autem pueris oleum, quod videlicet Chrisma ab eis dicitur, à campiductoribus tribui, vndè eorum debeant omnia corporis membra perūgi: sanctus verò Petrus Apostolus beati Apollinaris non dicam campiductor, sed ductor, sancti Spiritūs eum vnctiōe perfudit, cum ad certamina persecutionum missus. Vt enim in sancta gestorum illius narratur historia, ait beatus Petrus Apollinari discipulo suo: Quid sedes nobiscum? Ecce eruditus es de omnibus, quæ fecit Iesus. Surge, accipe Spiritum sanctum, simulq; Pontificatum, & perge ad urbem, quæ vocatur Rauenna. Quod enim dicit, Accipe Spiritum sanctum, & perge, tale est ac si diceret: Oleo membra perfunde, & bellum viriliter confere. De hoc enim sancti Spiritūs oleo per Prophetam dicitur: Computrescit iugum à facie olci. De hoc & per Psalmistam canitur: Inueni David seruum meum, oleo sancto meo unxi eum.

1 Cor. 4.

Spiritus sanctus rectè oleum dicitur.

Esa. 10.

Psal. 88.

Mos verò esse campiductorum solet, vt priùs certaturi discipuli membra peruideant, videlicet, quàm latum validumq; sit pectus, quàm sani pleniq; tumeant lacerati, quàm subterpositus venter nec mole grauet, nec extenuatione debilitet: & si cuncta bellico vsui apta esse perspexerint, mox eius segnitiam dura seueritate corripiunt, & desides adhuc animos in amorem laudis accendunt & hortanter instigant, & nè formidare debeat, suam ipsius coram eo fortitudinem laudant. Sic nimirum beatus Apostolus quasi ante ipsum arenæ vestibulum alumni sui membra considerat, & vt se ad congregandum præparet, verbis suasoriæ adhortationis inflammat. Quid est enim dicere, Quid sedes nobiscum? Iam deponere desidiam, vt post peractam victoriā peruenias ad coronam? Et quid est dicere, Ecce eruditus es de omnibus, quæ fecit Iesus, nisi omnes tui corporis artus iam perfecto vigent robore, nihilq; tibi superest, nisi vt ti-

Qualis esse debeat miles Christi.

Ec 3

more

more postposito incipias dimittere? Unde apte subiungitur: Prædica eis de nomine Iesu, & ne formidaueris: tanquam diceret: Ex iussione meæ auctoritate congregare, brachia confere, vt communem vtriusque Regis possis victoriam de triumphatis hostibus reportare. Percurre impiger stadium, vt ad propositum victoribus merearis pertingere brauium. Non dubites arripere pugnam, de qua nobilem referes, auctore Deo, victoriæ palmam. Ego tibi præcipio, qui potestatem ligandi non solum in terra, sed & in caelestibus habeo, ego te ad pascendas oues Dominicas mitto, qui ouile totius sanctæ Ecclesiæ iniuncta mihi cura custodio. Prærogatiua ergo magistri sit discipulo audacia præsumendi, & mittentis auctoritas sit fiducia missi.

O beate Apostole, quam libenter, quam alacriter morum tuæ diuersitatis intueor, & nunc te debilem, nunc fortissimum pulchra varietate contemplor. Debilem, inquam, negando magistrum: fortissimum verò, pro eisdem magistri confessione mittendo discipulum. Non times discipulo Rauennam multarum urbium dominam assignare, qui tibi metipsum expaueras vnus sacerdotis ancillam. Non metuis illum in procellosos fluctus turbulentissimæ ciuitatis solum mittere, qui cum ipso Creatore marii, super marinas vndas expaueras ambulare. illi nanque dictum est: Aquilonem & mare tu creasti. Cum enim dixeris: Domine, iube me venire ad te: nisi statim expauisses, mergi vti quæ non coepisses: nisi in naui fidei aliquam naufragij vndam pertulisses, nullatenus ex ore Veritatis audisses: Modicæ fidei, quare dubitasti? Nec mirum, tibi metipsum maris tunc formidasse periculum, qui pro eadem mentis infirmitate, Magistrum & Dominum tuum nolebas Crucis subire paribulum. Cum enim tibi diceret, quod pro redemptione humani generis crucifigendus esset, protinus respondisti: Absit à te Domine, propitius tibi esto Domine, ne fiat hoc. Quid est, beate Apostole? Nunquid vis claudere locum, vnde nostræ redemptionis est precium exiturum? Nunquid vis fontem restringere, qui prauitatis nostræ descendit maculas emundare? Ecce iam nostri illum proculdubio Deum esse, & ramen distuades mortem subire. Nisi enim Deum crederes, Propitius tibi esto Domine, non dixisses. Concordat quidem fides discipuli cum assertione Magistri. Potestatem, inquit, habeo ponendi animam meam, & potestatem habeo iterum sumendi eam. Sed qui fide stas, infirmitate iaces: quem fides erigit, timor sternit. Qui ergo Magistro Crucis timueras mortem, & tibi metipsum pelagi profunditatem, nunc dilectum discipulum non dubitas mittere inter persecutorum furientium rabiem. Cur hoc, nisi quia completum est in te quod per coapostolorum tuum dicitur: Quia timor non est in charitate, sed perfecta charitas foras mittit timorem? Iam enim iterum audieras à Domino: Simon amas me? Et respondens: Domine, tu scis quia amo te: illico audisti: Pasce oues meas. Dixerat iterum Dominus: Sicut dilexit me Pater, & ego diligo vos. Sicut ergo te Dominus dilexit, cum pro pascendis ouibus suis inter scandala persecutorum misit: sic & tu discipulum diligis, cum pro eisdem ouibus ad martyrium dirigis.

Sed libet, fratres mei, hæc Apostolica verba subtili indagazione discutere, & quomodo canonica ecclesiastica censura auctoritas in eligendis præpositis vnam vbi quæ teneat regulam præuidere. Dicitur enim beato Apollinari: Quid sedes nobiscum? Ecce eruditus es de omnibus, quæ fecit Iesus. Rursus idem Apostolorum princeps cum in loco Iudæ alium subrogare voluisset Apostolum, vt neophytorum reprimeret prauitatem, dixit: Oportet ergo ex his viris, qui nobiscum congregati sunt in omni tempore, quo intrauit & exiit inter nos Dominus Iesus, testimonium resurrectionis eius nobiscum fieri vnum ex istis. Hinc idem ipse gentibus Christum euangelizans aiebat: Hunc Deus suscitauit tertia die, & dedit eum manifestum fieri non omni populo, sed testibus præordinatis à Deo, nobis qui manducauimus & bibimus cum illo, postquam surrexit à mortuis. Hinc ipse Dominus in Evangelio cum de mittendo sancto Spiritu Apostolis loqueretur: Ille, inquit, testimonium perhibebit de me, & vos testimonium perhibebitis, quia ab initio mecum estis: tanquam diceret, idcirco idoneum de me testimonium perhibebitis, quia quicquid alios docueritis, longæ conuersationis assiduitate ipsi antea didicistis. Audiant neophyti, audiant elati, & quasi folles vento arrogantiae & igne cupiditatis inflati, quia non volunt discere quod sciunt, & in schola Christi ante inhiant in cathedra præsidere, quam ferulam sentiant: Dumque inordinato ordine non per ostium, sed aliunde ad regiminis iura prorumpunt, non se pastores esse, sed & fures, & mercenarios patenter ostendunt: qui prodesse non curant, sed præesse flamma perniciosissimæ cupiditatis anhelant. Hi profecto non præferuntur, vt Christi

Attende, quam sit neophyti ambire dignitates, precipue in episcopis personis. Iohan. 10.

Act. 1.

Act. 10.

Iohan. 16.

1. Cor. 9.

Eccè primatum beati Petri Apostoli.

Psal. 88. Matth. 14.

Matth. 16.

Iohan. 10.

1. Iohan. 4. Iohan. 21. Iohan. 15.

Christi ouille custodiant, non vt gregem Dominicum pascant, sed vt miseram carnem suam in lasciujs & cupiditatibus molliter nutriant: dumque se proximis prelatos esse considerant, cæcamentem in superbiæ cornibus exaltant. Audiât ergo qui eiusmodi sunt, & vel curent se ab hac præsumptione comescere, vel nouerint se à corpore sanctæ Ecclesiæ iam, etsi nõ apertè, verè tamen radicitus præcisos iacere. Ecce beati Apostoli, super quos quasi solidissimas bases, sancta fundatur Ecclesia, non nouitium, non indoctum, sed illum ordinant, quem in doctrina & sanctæ conuersationis studio perspexerint esse maturum. Hoc quarit Petrus in Matthia, cum eligit in Apostolatam, hoc in Apollinare cum promouet in Episcopatum. Quod ergo Dominus prouiderat in Apostolis, hoc Apostoli considerant in Apostolicis uiris.

Qui sint ascendendi ad præsulatum.

Illud etiam prætereundum non est, quod beatus Apostolus osculans discipulum, emisit eum à se. Hic antiquorum patrum consuetudo recolitur, & in nouo seculo veterum Patriarcharum antiquitas reparatur. Ecce Isaac iterum filium osculatur. Ecce Jacob iterum benedicitur, & Patriarcha à Patriarcha ex authenticæ traditionis ordine consecratur. Illi dictum est, Accede ad me, fili, vt benedicat tibi anima mea: isti dictum est, Surge, accipe Spiritum sanctum. Illi dictum est: Det tibi Deus de rore cali, & de pinguedine terræ abundantiam frumenti, vini, & olei: isti verò dicitur, Mittat Dominus noster Iesus Christus Angelum suum, qui præparet iter tuum, & quæ postulaueris, annuat tibi. Sic & Iacob Ephraim, & Manasse filijs Ioseph osculum præbuit, cum eos inter reliquos Patriarchas constituens benedixit. Hinc etiam Ecclesiasticus mos inoleuit, vt Pontifices his, quos consecrat, osculum tribuant. Hinc, fratres, hinc rogo colligite, beati Apollinaris quanta sit celsitudo, qui vt Apostolus ad arcem Pontificatus eligitur, vt Patriarcha solenniter ordinatur, qui & ab illo, & non diuerso modo prouehitur, à quo & Apostoli promouentur. Videtur ergo in illo & Apostolica dignitas, & Patriarchalis sublimitas: quia & Apostolico ore prouehitur, & Patriarchali solennitate consecratur. Vnde fit, vt cum ceteri, qui pro testimonio veritatis supplicia passi sunt, martyres nuncupentur: hic quia nõ solum passus, sed etiam ad martirium ab Apostolo tam nobiliter est electus, Apostolicus martyr iure dicatur.

Nora patrū traditiones in Ecclesia seruari.

Gen. 27.

Gen. 48.

Martyres unde dicantur.

Inter hæc vos, fratres charissimi, ad vosmetipsos redite, actus vestros sollicita examinatione discutite, & qui laudes martyris libenter auditis, laudabilem vitam habere curate, non est enim speciosa laus in ore peccatoris. Illi enim dignè sanctos laudibus efferunt, qui laudabiliter viuunt. Et hi fortium virtutes uiliter audiunt, quos audita præconia ad amorè imitationis accedunt. Ceterum quid prodest si alios constitutos in sublimibus videas, ipse verò in præceps ad ima descendas? Quid prodest fortium bellatorum triumphos extollere, si ipse non erubescas quotidie terga hostibus dare? Quisquis ergo gaudes fortiter egisse martyres Christi, corripe & ipse arma inter milites Christi. Desunt exterius hostes? Verte manus in te, & multos seditiosos inuenies ciues. Doma superbiam, iugula iracundiam, extingue libidinem, reprime auaritiam, occide inuidiam, & vt breuiter cum Apostolo cuncta complectar, crucifige carnem tuam cum uitijs & concupiscentijs. Hoc est fortiter agere, hoc est uiriliter dimicare. Nam quid iuuat si circa vallum te non obsideant acies persequentium, & intrâ urbis mœnia grassetur barbaries uitorum? Vis autem adhuc apertius discere, qualiter in pace sanctæ Ecclesiæ ualeas martirium inuenire? Audi attentè, intellige diligenter. Cor uigilet, oculus cum dormitat. Quod enim dico, breuissimum est. Ascende igitur tribunal mentis, & temetipsum pertrahe ad iudicium quæstionis. Cogitatio accuset, animus iudicet, pœnitens cōscientia uelut carnifex feriat, lachrymarum riuus tanquam uulnus erumpat. Sic sic per martyrij similitudinem, ad ueram peruenies martirij dignitatem, auxiliante Domino nostro Iesu Christo, qui cum Patre & Spiritu sancto uiuit, & gloriatur per infinita secula seculorum, Amen.

Ecclesi. 17.

Vides ubi que laudabilem vitam requiri.

Gal. 5.

Attende, quomodo ad martirij spirituale perueniatur.

EIVSDEM SERMO SECVNDVS VNDE SVpra.

Apostolici martyris gloriosa solennitas, fratres charissimi, alacrem fecit vestræ deuotionis adesse conuentum. Vnde dignum est, vt cõmunis uobiscum læticia pariter exulemus, & totam hanc diem in psalmis, hymnis, & canticis spiritualibus expendamus. Meritò hodie profusus gaudijs totus ubique terrarum orbis exultat. Meritò sancta Ecclesia, dispositis fidelium choris, dulcisonas melodiarum uoces alternat. Gaudeat Antiochia, quæ talem meruit gignere filium: ex-

Festum sancti Apollinaris Episcopi & martyris.

Duo hic ad
nota, fan-
ctos ciuita-
tum esse pa-
tronos, &
illorū cor-
porib' ipfas
sanctificari.
Ephes. 2.
1. Pet. 2.

S. Apollina-
ris spiritua-
lis Romæ
filius.

Iohan. 3.

Cæcū illu-
minat in
suburbij
Rauennæ
ciuitatis.

Multa pati-
tur Rauennæ

Prou. 25.

Math. 10.

Attēde eius
constantia.

ultet Roma, quæ talem potuit habere discipulū, præcipuè verò iubilet vrbs Rauenna, quæ tantum meruit referre patronum. Quæ enim erat dæmonum antea delubrum, per hunc cælestium senatorum facta est capitolium: ibi enim iam martyrum corpora requiescunt, ibi multorum sanctorum patrocinia reconduntur. Quæ ergo prius male fecunda in filiis suis multas stipulas germinabat inferno, iam per Dei gratiam multos ciues parturit cælo: vt iam populo illius non immeritò dicatur: Iam non estis hospites & aduenæ, sed estis ciues sanctorum, & domestici Dei. & per Petrum: Vos estis genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis. Reges enim sumus, quia Crucis vexillum in fronte portamus. Sacerdotes autē iure dicimur, quia Chriftismatis vnctiōe linimur. Iustè ergo egregia illa metropolis de beati Apollinaris festiuitate specialiter gaudet, per quem olim profana & rustica, facta est nunc sacerdotalis & regia. Cui cum Romanis arcibus ad eodē communis est dignitas, vt illa mater, ista dicatur congruè filia: quod enim illa in cælesti clauigero, hoc totum ista possidet in discipulo: & quod illi prærogat Apostolus, hoc etiā isti martyr Apostolicus. Si enim Constantinopolitana ciuitas, quia Romanos in se transtulit ciues, secunda Roma est nuncupata: quanto magis hæc, quæ tantum Principem de Roma suscepit, secunda Roma est appellanda? Nunquidnam gloriosius est suscipere Quirites de Romana curia, quàm habere martyres de Romana Ecclesia? Ex ea igitur parte, qua Roma carnalis est, carnales genuit: ex ea verò qua spiritualis est, spirituales ex se filium procreauit. Quod enim natum est de carne, caro est: & quod natum est ex spiritu, spiritus est. Quod autem tantum ciuitati illi tribuimus, vt Romæ similem esse dicamus, ad laudem Dei referimus, non fauores hominum affectamus. Nam ornatus habitationis, decus est habitantis: & honor militis, gloria est Imperatoris.

Liber autem, dilectissimi, pulchrum diuinæ dispensationis ordinem studiosè perpendere, & quàm mirabiliter omnipotens Deus regionis illius tenebras illustrare decreuerit indagare. Sicut enim matutinus lucifer ab ortu surgens solem præcedit, ita beatissimus martyr ab orientali plaga progrediens, nomen Domini nostri Iesu Chrifti, qui verè est sol iustitiæ, primus Rauennæ finibus introduxit. Et quàm benè sibi luciferi nomen congruit, qui primum aduentus sui miraculum de lumine fecit? Nam mox vt in suburbano est receptus hospitio, cæco Irenæi militis filio lumen reddidit, & sic de parterum cordibus infidelitatis tenebras effugauit: nam dum illi oculos reddidit frontis, istis multò foelicius lumen aperuit cordis. Rectè ergo dicitur, quia sicut lucifer in orbem, ita beatissimus vir suam est delatus in urbem. Quot autem ibi supplicia sustinuerit, quot mortium tormenta percurrerit, ille quidem perferre mirabiliter potuit, referre quantalibet linguæ nostræ facundia non valemus. Cæditur, vritur, vulneratur, eculeo tortus per mēbra cuncta discerpitur: sed quò magis caro per tormenta concutitur, eò mens in Deum fixa firmius roboratur, & quasi igne successa materies, quò plus aduersitatū ventis impellitur, eò in amorem Dei ardentius inflammatur. Sanctus quippe vir dum foris tolerat turbinem persecutionis, intus recurrit ad arcem mentis, & indè cuncta sub se ire despicit, inter quæ transire corporaliter etiam semetipsum cernit. Minas non metuit, tormenta alacriter patiendo contemnit. Hinc enim per Salomonem dicitur: Iustus quasi leo confidens absq; terrore erit. Hinc ab eo iterum scriptum est: Non contristabit iustum, quicquid ei acciderit. Iam quippe spiritus ad alta suspensus in hoc ineffabiliter gaudet, dum sibi cumulari gaudia per tormēta videt. Poenis fouetur, incendio refrigeratur, fame reficitur, inopia dilatur, & id maximum lucrum deputat, si grauem de passione Domini sarcinam portat, tantumque sibi minui timet de præmio, quātum sibi met subtrahi conspicit de tormento. Quid plurā? Iterum cæditur, iterum cruciatur, ad extremum quoque nudis plantis super ardentis prunas stare cōpellitur: sed dum vterque pes supposito igne comburitur, lingua in confessione Chrifti liberius relaxatur. Segnior quippe fuerat ignis, qui exterius incendebat, quàm qui interiùs inflammabat, tanquàm alter coqueretur, & alter loqueretur, alius verba ederet, alius verbera sustineret: & reuerà alter, Veritate attestante quæ ait: Non vos estis qui loquimini, sed Spiritus patris vestri qui loquitur in vobis. Et vt triumpho beatissimi martyris ipsa contraria elementa concorditer seruiant, dum ignis potentiori igne contemnitur, caro quæ vsta fuerat, aquis bullientibus elixatur, sicque in odore suauitatis Domino duo sacrificia ex vna sunt victima. Agè agè responde mihi, turba frenetica, & ab ipsis furiosis meritò deridenda. Quid furis? Quid fœnis? Quid cruentis dentibus & lupina rabie debaccharis? Nunquid ipc.

speras supplicij Christi militem cedere, & à sancto proposito mentem posse mutare? Non est huiusmodi mens in Deum fixa, ignorat in bello perdere militiam Christianam. Nescit praeliator noster rigore mollescere, nescit gladios formidare, immò quò magis impetitur, eò robustior inuenitur. Eia percutite, incende, coque, gyra, regyra, diuelle à visceribus viscera, imprime vulneribus vulnera. Apollinaris noster si dissentitur, idem ipse qui fuerat, inuenitur. Non potest iam Christum in loquedo negare lingua, quem cetera patiendo confessà sunt membra. nam si fictile sui corporis vasculù, dum adhuc sanù esset, pro conseruado fidei thesauro lacerari permisit, quanto magis tunc pro iam quassato & fracto, tam preciosum thesaurù perdere formidabit? Tu ergò, tu miserabilis turba agonothea Christi dum deicere moliris, dum superare niteris, insuperabilem reddis. Tu facis, vt corpus suum ille despiciat, & ex eo egredi tota animi alacritate contendat, & dum nouis & exquisitis supplicijs cum mirabiliter crucias, vt mirabilem facias martyrem elaboras: tua enim stulta sapientia fecit, quòd hodiè nomen beati Apollinaris tam clarum & celebre per ora fidelium currit. Seruisti nepe, dum sequisti, & auxisti palmã, dum exaggeras poenam: nam quid non ad victoris gloriam vecors ingeniu tuum reperit, quando in honorem transferunt triumphii ipsa etiam instrumenta supplicij? Sed adhuc diligentius laceratum corpus exanima, adhuc ea ipsa, quæ confecta sunt, membra retracta, coque, discerpe, iacta, caede, verbera, percutite, iam de toto corpore inuisibilissimi martyris quid aliud nisi plagas poteris vulnerare? Bulliat aurù, non minuitur: cadatur adamas, non fecatur. Jam denique ille ad celi culmen anhelat, iam mente in sublimibus habitat: nihil dolet, nihil timet, nisi, o persecutores, solam pietatem vestra, quæ si ei tribuitur, ab ipso impietas crudelissima deputatur, & si tela vestra ad eius vultus interiora pertingere, sola illum pietate ferite. Tunc enim grauiter indignamini, si miseremini: tunc multum laceratis, si parcitis, & vt ita dixerim, tunc parcitis, cum punitis.

O robustissimum pectus, quod nulla queunt tela perfodere, nulla possunt spicula penetrare. O munitissimum Christi vallù, quod non impacti arietes diruunt, nulla machinarum armamenta conuellunt. Quanta hunc retributionis gloria nunc extollet in summis, quæ tanta tribulationis aduersitas pressit in imis? Nunc enim cum ignitis beatorum spirituum cœtibus emicat, cum trabeat senatoribus curiæ caelestis exultat, cum patriarchis in aureo sublimiter solio inthronizatus, cum purpuratis martyribus mirabiliter coronatus, cum his omnibus stola indutus gloriæ ineffabiliter emicat, & ante Imperatorem suum melodum alleluia perenniter iubilat. Quò, te precamur, martyr beatissime, vt nos manus tuæ orationis erigat, quos reatus nostri pondus inferius grauat, quatenus qui hæc tuæ virtutis præconia referre gaudemus, illic tuæ beatitudinis partem aliquam sentiamus: Per Dominum nostrum Iesum Christum, qui cum Patre & Spiritu sancto viuit, & regnat per omnia secula seculorum, Amen.

EIVSDEM SERMO TERTIVS VNDE SVpra.

Audiuimus hodiè, fratres charissimi, insuperabile Christi militis fortitudinem, audiuimus triumphalem Apostolici martyris passionem. Mirabilis in persequentibus pugna, mirabilis in persecuto victoria. Illi enim ad expugnandum Christianæ militiæ strenuum bellatorem, non solum ferrea arma corripunt, sed ignes, aquas, ligna, lapides, & vniuersa penè elementa armorum materiam faciunt, & in præliandi argumenta conuertunt. Iste verò quò acrius impugnatur, eò robustior inuenitur: & quò magis corpus per tormenta distenditur, eò magis fides augetur. Insuperabilis denique miles est, cui virtus ex vulneribus crescit, ex minarum terroribus animositas surgit. Noua & inaudita pugna est, vbi peregrinus expugnat urbem, incola ciuitatem, vnus populù, imbellis cunctù, inermis aciem, persona deicit legionem. Mirabilis & stupenda victoria est, vbi viuunt qui occidunt, surgit qui deicitur, vincit qui superatur, & postquam mortuus fuerit, omnem aduersæ partis aciem ad sui Imperatoris signa conuertit. Vbi mors euaditur, cum subitur: vita incipit, cum finitur. Nouum litigium, vbi iudicio præsidet populus, & vnus deducitur iudicandus: vbi vnus innocens accusatur, multorum damnabilium cœsura depromitur, vbi iustus vapulat, reus dānat. Sed inter omnes beati Apollinaris non dicam iudices, sed carnifices, non Præsides, sed tortores, tua, Messaline, crudelitas luporum excedit rabiem, leonum exuperat feritatem. Nam post cruentorum verberum eadem, post patentium vulnerum multitudinem,

S. Apollinaris auro & adamantini comparatur.

Legat hæc, qui mendaciter afferunt, sanctorum animas post mortem non recipi celo.

Attende quot & quanta superabis tormenta.

Corpotalis mors, principium vitæ animæ nostræ.

Post eculei appensionem, post aquarum feruentium vstionem, os eius saxo contundi præcipis, & nouo tormenti genere verba verberibus punis. Ecce artifex sæuitia tua per effusam fellis amaritudinem noui te supplicij fecit authorem: & cæcatus per iracundiam mentis oculus illud excogitando nouo supplicio præuidet, quod sano consilio conspiciere vix valeret. Et reuerà quid tibi reliqua membra fecerant cum laniabas, cum cruciabas, cum torquebas, cum omnia immaniter & lupinis moribus depalcebas? Ore te offenderat, ore te obiurgauerat, ore frontis tuæ inuerecundiam confutabat. Muta membra nil fecerant. Cur ergò, quod non admisit culpam, sustinet poenam? quod non læsit, cur læditur? quod non deliquit, cur vindicatur? Si vis ergò in reum districtæ sententiæ tuum proferre vigorem, verbum examinetur, verbum iudicetur, verbū verberibus torqueatur. Et quid plus dicam? Anima linguæ, quæ peccauerat, ipsa moriatur. Sed quid prodest, si in eum exerceas vindictam, in quo vindictæ nequeas compescere causam? Si enim contuderis os carneum, est qui interius fabricet aliud, quod quidem possis audire, sed nulla valeas animaduersione punire, ille videlicet, qui discipulis suis dicit: Ego dabo vobis os & sapientiam, cui nō poterunt resistere & contradicere omnes aduersarij vestri: ille, inquam, qui dicit: Non vos estis qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri, qui loquitur in vobis.

Luc. 21.

Matth. 10.

Cælitus depascitur san-
ctus Apollinarius.

Sed iterum in carcere horrifico clauditur, grauissimo catenarum pondere compeditur, in ligno extenditur, omni alimentorum sustentatione priuatur. Ad constrigendum quidem omnino carcer sufficeret, etiam si famis cessaret inopia. Sed cui terrena esca subtrahitur, cælestibus epulis enutritur. Et victus, quem iudicis impietas negat, Dei largitas administrat. Et quod non tribuit carcerarius, minister hominis factus exhibet Angelus. Angelus enim Domini nocte veniens ad eum, videntibus custodibus, pauit & confortauit. Quam deliciofa fame affligitur, qui cælestis promptuarij dapibus satiatur, cui cælum sit cellarium, cælestis promus exhibet ministerium. Quam feliciter miser est, qui dum terrenis eget impendijs, Angelicis fulcitur obsequijs, cui xenitū diuinitus mittitur, angelitus ministratur.

Sed o quam pulchrum spectaculum, & quanta spectantium admiratione dignissimum, cum tam strenuè dux Imperatorē sequitur, martyr Regē imitatur. Quis enim posset ab illius spectaculi visione satiatus abscedere, si ad videndū quod nō videbatur, clarum mentis oculum potuisset habere, cum cerneret inuisibilissimum bellatorē Christi, in carceris horrore conclusum, quem tam alacriter expectabat splendidissima aula regni cælorum? cum aspiceret ciuem cæli cum tanto triumpho de exilio ad patriam reuocari? cum videret Christi militem, tam potenter deuicto mundo, regna sidera penetrantem? Veruntamen adhuc differtur, adhuc in exilio retinetur, vt redoundi ad patriam magis ac magis desiderium augeatur: non enim cessat adhuc cruenta bestia totis malitiæ suæ viribus circa Christi martyrem insanire. Nam ecce iterum catenatus, sicut de carcere trahitur, in naui ponitur, in exiliū mittitur: dein de tempesta oritur, naus frangitur, nauæ omnes naufragio moriuntur, beatus martyr cum tribus suis clericis & duobus militibus liberatur.

Eripitur à naufragio.

Quid est hoc, Messaline? Cur iterum vesanis? Cur iterum deciperis? & amisso rationis consilio, quid irrationabiliter facias non attendis? Eia rogo, dic mihi, quis potest exulem in exilium mittere, quis peregrinū peregrè destinare? Antiochenus potest de Rauenna in exiliū dirigi? Orientalis de occiduis sinibus deportari? Sed dum facis exulem, significas ciuem. Et cum iure postliminij reuersus fuerit, in vrbana conditionis titulos, quibus deportatus fuerat legibus remeabit. Et certè si vir sanctus exilium timuisset, Rauennam vsque de Antiochia non venisset. Postremò què longius ire compellis, cur catenarū nexibus non absoluis? Si vis tenere, cur mittitur? Si vis mittere, cur ligatur, maxime cum catenæ tuæ non magis nexibus ligent, quam pōderibus grauent? Eco ntrā vbi mare detumescit, tu inslaris: vbi ventus vim tēperat, tu spiras: vbi Euris cessat, tu sufflas: quem procella metuit mergere, tu nō dubitas in eculeo subleuare: quem frigida vix audet vnda perfundere, tu non times aquis feruentibus elixare. Furor tuus omnium beluarum excedit sæuitiā. Stoliditas tua ipsam insensibilium rerum exuperat ignorantiam. Interroga nautas tuos, disce furores tuos. Ecce vbi ipsi vix tandem laborando solutis brachijs pereunt, nostri ligati iacendo, & absque vlla molestia sui laboris, euadunt. Milites autem, & si non pereunt, tibi tamen funditus pereunt. Nam iure dicendi fideles transfugæ, vtpotè venientes ad fidem, abiuratis Præsi-

Sæuitia
Messalini
in Christi
martyrem
quanta fuerit.

Præsidis armis, sequuntur militiam exulis. Aiunt enim ad eum milites: Domine pater, quò ibimus? quid faciemus? Quibus ait: Baptizamini in nomine Iesu, & viuetis. Qui itarim renunciantes idolis baptizati sunt, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.

Nos autem, fratres dilectissimi, qui veritatem iterū, Deo authore, recognouimus, qui tot virtutum insignia præ oculis posita ad exemplum imitationis habemus, studemus ad illam beatitudinem omni desiderio tēdere, in qua iam nouimus triumphatores mūdi de laborum suorum remuneratione gaudere. Eorum vestigia teneamus in via, quorum societatem habere desideramus in patria. Profectò illic erimus quod sumus, si hīc fuerimus quod fuerunt. Nam si compatimur, & conregnabimus: si comorimur, & conuiuemus. Et si complantati facti sumus similitudini mortis Domini, similes & resurrectionis erimus. Non ergò diuidamur in itinere, si iungi volumus in peruentione: non abhorreat momentanea potiois amaritudinem bibere, qui ad perpetuam incolumitatis dulcedinem desiderat peruenire. Qui vult adscribi inter milites Christi, nunc se accingat viriliter ad conflictum, vt post peractam militiam, beatæ quietis accipiat nuncupatum: nunc se præparet congregari, vt meritò valeat post victoriam coronari. Non enim coronabitur, nisi qui legitime certauerit. Nam delictus est miles, qui prius vult vincere quàm incipiat dimicare, qui vult sine pugna victoriam, aut sine victoria anhelat ad palmam. Stultus autem agricola, qui vult turgentes vuarum botros de vite suauiter carpere, & negligit propaginū furculos laboriosè plantare: cupit implere frugibus horreum, non curans excolere inhorrescentē vepribus agrum. Sic, fratres mei dilectissimi, angustam nobis expedit & asperi laboris viam cum sanctis in hoc seculo carpere, si postmodum volumus ad eorum gaudij latitudinem peruenire. Qui enim dicit se in Christo manere, debet sicut ille ambulare & ipse ambulare. Proculdubio autem à vestigijs Christi exorbitat, qui angustam fugiens, latitudinis viam calcat. Per multas enim tribulationes oportet nos introire in regnum Dei. Ecce beatus Apollinaris, cuius hodiè nobis festiua dies illuxit, non terrenos honores voluit, non fallaces diuitias congregauit, non mundi gloriam petijt, non transtoriæ possessionis pradia dilatauit: propinquos spreuit, patriam dereliquit, semetipsum quoque funditus abnegauit. Ad extremū quoque per ferrum, per gladios, per tela, per ignes, per nouas & innumeras mortes regna siderea penetrauit. Sic in sanctis luce clarius manifestatur, quod per Veritatem in Euangelio dicitur: Quia regnum cælorum vim patitur, & violenti diripiunt illud.

Neque tamen hoc dicimus, vt illi solummodo cælestibus digni præmijs habeantur, qui persecutorum gladijs feriuntur. Sapè enim multi perfectæ & laudabilis vitæ viri, toto mentis desiderio ad martyrij voluerunt culmen attingere, sed quia diuina prouidentia aliter sensit, in suo gradu coacti sunt remanere, qui etiam si nequaquam fuerint per martyrium cōsummati, à martyrij tamen gloria minimè sunt alieni. Nam & sancti Apostoli beati Apollinaris, Adheritus videlicet, & Calocerus, Matianus, & Eleuchadius, licet nequaquam carnificū gladio sint percussi, à martyrij tamen desiderio nullatenus creduntur fuisse extranei: sed omnipotens Deus, qui eos ante secula clementer elegit, in quo voluit ordine profunda consilij sui dispensatione constituit: quæ quauis sit nobis occulta, nullo modo tamen credi debet iniusta: quauis sit in cōprehensibilis, nullo modo tamen cēsenda reprehensibilis. Architectus cum parietē domus ædificat, alios lapides in imis æqualitèr cōstruit, alios in summis artificiosa sublimitate cōponit. Sed dum illi superius eminent, isti inferius iacent, cōcordi diuersitate vnum simul complent. Sic peritus artifex cum aurea vel argentea vasa componit, alijs diuersas sculpturas & imagines imprimit, alia verò solummodo polita ex studio derelinquit: vt dum in his, hoc est simplicibus, naturalis color clarius rutilat, in illis verò anaglyphi sculptoris ingenium ars studiosa commendat, spectantium oculos pulchra ad se rerum varietas trahat. Indumentorum quoque regalium alia videntur conchylij vel muricis sanguineo rubore perfusa, alia verò niuei coloris nitore candentia. Sed dum ex propria qualitate inter se admodum differunt, vnam tamen dignitatem de eo, quod communiter contegunt, corpore Regis trahunt. Sic nimirum omnipotens Deus, dum electos suos ad vnius felicitatis gradum prouehit, Ecclesiæ suæ corpus per varia membrorum lineamenta distinguit. Hinc est enim, quod per Apostolum dicitur: Ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdā autē Prophetas, alios verò Euangelistas, alios autē Pastores & Doctores, ad consummationē sanctorū in opus ministerij in ædificationē corporis Christi. Sed licet varia sit diuersitas transf-

Sacti in cæs-
lis iam de
sua remunera-
tione gau-
dent.

2 Tim. 2.
Rom. 6.

2 Tim. 2.

1. Iohan. 2.

Act. 14.

Matth. 17.

Duo sunt
martyrij ge-
nera: corpò-
rale scilicet,
& spirituale

Varia eccle-
siæ membra

Ephes. 4.

eun-

euntium, vna tamen est via, per quam transitur, illa nimirum, quæ Veritas se sequentibus sternebat, cum diceret; Angusta est via, quæ ducit ad vitam, & pauci sunt qui ingradientur per eam. Hanc viam ipse Dominus tenuit, per hanc quicumque eum sequi voluerit, incedere iussit. Hanc viam sancti martyres omni studio tenuerunt, antequam ad martyrium pertingere meruissent. Angustam quippè viam perfectè tenere est, voluntates proprias in omnibus frangere, & maioris imperio humiliter obedire. Quisquis autem per proprii arbitrii latitudinem defuit, pedem mentis ab angustâ viâ se mita declinavit. Sed tanto per hanc suum iter plenius dirigit, quanto se arctius in ligno clavis obedientiæ crucifigit.

Sed quando ad ædificationem nostram, dilectissimi, huius tam præcipuæ virtutis exemplum ponere volumus, quia de nullo citius occurrit, hunc, de quo agitur, beatum Apollinarem ad medium deducamus. Ut enim iam audistis, in ipso gestorū illius narratur exordio, quia beatus Petrus Apostolus ait Apollinari discipulo suo: Quid sedes nobiscum? Ecce eruditus es de omnibus quæ fecit Iesus. Surge, accipe Spiritum sanctum, simulque Pontificatum, & perge ad urbem, quæ vocatur Rauenna: multitudo enim populi illic moratur: prædica eis de nomine Iesu, & nè formidaueris. Et paulo post subiungitur: Et osculans eum, emisit à se. Parendite, fratres mei, quàm liberam in magistro præcipiendi auctoritas, quàm deuota in discipulo obediendi humilitas: quàm promptus ille fuit ad imponendum imperij iugum, quàm iste paratus extitit ad submittendum obedientiæ collū. Ille iussionis suæ seueritatem blandiendo non temperat, iste tanti laboris sarcinam non recusat. Solent mūdana eloquentia eruditi, locutionē suam rhetorici coloris suauitate componere, & quæque difficilia, cum volūt, blandis & exquisitis verbis leuia demonstrare: vt si quando graue aliquid imperant, auditorem ad sua vota conuertant. Beatus verò Apostolus non blanda verba composuit, non rei euentum prosperum repromisit, sed rem difficilem simpliciter imperauit. Inter hæc illud etiam ad mentem redit, quod Dominus Abraham, dissimile quidem, sed non dissimiliter iussit: Tolle, inquit, filium tuum, quem diligis Isaac, & offer illum mihi in holocaustum. Sufficeret nanque Domino dicere, Tolle filium tuū, sed adiungit, Quem diligis Isaac: vt reducta patri ad aures dilectione filij, probaretur in animo quantus viueret amor Dei, quatenus audira dilectio filij paternum pectus accederet, sed rursus exuperante diuini amoris flamma, semetipsum obedientię gladio mastrans, in ara cordis verius immolaret. Hoc etiam modo beatus Apostolus, cum discipulo suo diceret, Perge Rauennam, ac si terrorem sibi vellet incutere, protinus addidit, Multitudo enim populi illic moratur.

Poterat autè beatus Apollinaris magistro suo verbis huiusmodi respondere? Multitudinem populi dicis, & vnum cōtra multitudinem dirigit? Multa esse hostiū agmina ipse nō negas, & vnū inermem hominem contra eos mittere non formidas? Quomodo pugnabit nuda lingua vnus hominis aduersus armatas manus aduersarię multitudinis? Quid poterit imbellis peregrini persona aduersus tot frementium ciuium agmina? Non bene coaquatur pugna, vbi ex vna lingua iaciuntur verba, & ex innumeris manibus incutiuntur verbera: vbi hinc emittuntur sermones, inde euolant verbera. Saltē vnū mihi socium dares, solatium ram irremeabilis peregrinationis, vel etiam ipsius prædicationis adiutorem impēderes. Nam & ipse magister tuus Dominus Iesus Christus, cum vos ad prædicandum mitteret, semper, prout opus erat, vobis solatium adhibebat. Euangelista quoque, qui illū septuaginta duos destinasse ad prædicandum narrat, non vnum, sed binos ante faciem suam misisse pronunciat.

Hæc & multa huiusmodi excusationis verba beatus martyr potuisset obtendere, si indomita ceruice mentis iugum voluisset obedientiæ detrectare. Veruntamen non restitit, non contradixit: sed mox vt iubentis accepit imperium, omnino credidit necessarium, quod sibi per os magistri ab ipso Domino cognouit iniunctum. Et vt per omnia in virtute obedientiæ beatus Apollinaris Abraham similis videatur, sicut illi Deus præcepit dicens: Exi de terra tua, & de cognatione tua, & de domo patris tui, & veni in terram, quam monstrauero tibi: qui nihil hasitans paruit? Sic & iste mox vt verba Apostolicæ iussionis accepit, protinus ad obediendum spe certa animum roborauit. Et quod docturus erat verbo, operis præmonstrauit exemplo. Hoc denique studuit humiliter exhibere subiectus, quod iuste accepturus erat & ipse prælatus. Et, sicut de Domino legitur, prius cœpit facere, & postea docere: vt in semetipso expertus disceret, qualiter accepta potestatis auctoritate, alijs imperaret.

Sed

Matth. 7.

Angustam
via perfectè
tenere, quid
sit.S. Apollina
ris Rauennam
mittitur.

Gen. 22.

Luc. 10.

Nō est præ
ceptis Super
riorum cō
tradiciendū
sed simplici
ter obediē
dū, quia Do
minus per
eos loqui
tur.

Gen. 12.

A. 1.

Sed quàm pulcher diuinæ dispensationis ordo cognoscitur, si huius rei dignitas pro
sui merito studiosè pensetur. Nam qui ab Adam primum inobedienciæ vitium malè
instructi didicimus, primam obedienciæ virtutem ab hoc beatissimo martyre edocti
sumus. Et sicut ille inter cætera vitiorum germina primam inobedienciam, nõ loquen-
do, sed præuaricando, carnalem sobolè docuit; ita iste inter alia documeta virtutum,
in primis obedienciã, non loquendo, sed faciendo, filios spirituales instruxit. Qui ergo
inobediendo à supernæ patriæ sublimitate cecidimus, ad hanc versis vestigijs per obe-
dientiam de exilij nostri deiectione redimus. Hinc est enim, quod per Veritatem di-
citur: Omne quod dat mihi Pater, ad me veniet, & cum qui venit ad me, non eijciam
foras. Qui enim ad primum Adam veniunt, ab intimis exire per inobedienciam di-
scunt. Secundus verò Adam factus obediens vsque ad mortem, mortem autem cru-
cis, in eo, quòd ad se venientibus exemplum obedienciæ tribuit, eos à paradisi gaudijs
non expellit.

Iohan. 6.

Phil. 2.

Ad hæc gaudia, dilectissimi, redire festinamus, non passibus pedum, sed bonorum
profectibus operum. Nondum seculum fortasse reliquimus, nondum abrenunciato-
rum more vnum præ cunctis, cui obedire debeamus, elegimus, hæc tamen virtutem,
per quam præcipuè ad cælum reditur, obedienciam dico, habere cum Dei adiutorio
possumus. Neque enim de renunciatoribus Saul fuerat, qui ab irato cõtra eum Samue-
le audiebat; Nunquid vult Dominus holocausta, & victimas, & nõ potius vt obedia-
tur voci Domini? Melior est enim obediencia, quàm victima. Quisquis ergo perfecte
vis hanc habere virtutem, esto obediens Deo, nec tamen sis inobediens proximo. Vis
audire qualiter obedias Deo? Caue quod prohibet, neque enim vnum sine altero va-
let esse perfectum. Vis etiam audire qualiter obedias proximo? Cum te frater tuus vi-
det in aliquod vitium delabentem, & corripit te in bono opere tepidum, & ad ferro-
rem te verbis charitatiuæ exhortationis accendit, si non resistis, si nõ contradicis, sed
humiliter audis, & te ad id, quod vocaris, accingis, mox reditum tuum ad patriam, vn-
de inobediens deiectus fueras, per virtutem obedienciæ reformabis. Hoc itaque modo
etiam si non valeas pro Deo mortem subire, vales tamen vitam Deo amabilem du-
cere. Magnum quippè est mori pro Christo, sed non est inferius viuere Christo. Vtrū-
que enim in statera Paulus aqua lancependebat, cum diceret: Siue enim viuimus,
Domino viuimus, siue morimur, Domini sumus. Dicis mihi: Non possum inuenire
martyrium; Exhibe te martyrio dignum, & martyrij consequeris proculdubio præ-
mium. Non potes sanguinem fundere, potes temetipsum poenitentia telo percutere,
& in cordis contritione mactare. Præparetur ad feriendum iugulus, non decrit remu-
nerator, etiã si defuerit gladius. Deest carnifex, qui ceruicem exterius feriat, adest Iu-
dex, qui bonæ voluntati præmiũ reddat. Gloria enim in excelsis Deo, & in terra pax
hominibus bonæ voluntatis, Amen.

Si per bono-
rum profec-
tus operũ
ad paradisi
gaudia re-
dimus, pro-
fectũ sola
fides nõ suf-
ficit ad fa-
lutem, ve-
dicunt hæ-
retici.
1. Reg. 15.

Rom. 14.

VITA S. LIBORII EPISCOPI ET CONFES-
SORIS, GRAVITER ET BONA FIDE CONSCRIPTA, VT
testatur auctor ipse, cuius nomen MS. Codex non habebat; Claruit autem is
Auctor circa annum Christi noningentesimum.

QVANTIS multifariam modisque ineffabilibus supernæ
bonitatis erga salutem humani generis pia dispensatio co-
gnoscatur, in hoc tamen maximis videtur clarescere indi-
cibus, quòd Ecclesiæ suæ in hac mortali conuersatione pro
aternæ vitæ præmio laboranti, tales eruditores defenso-
resque prouidit, quorum doctrinis & exemplis informari,
quorum meritis & intercessionibus possit in perpetuum
adiuari. Omnibus enim, qui in procinctu fidei positi, ago-
ne militiæ Christianæ contra spirituales nequitas iugiter
colluctantur, quid utilius esse credatur, quàm illorum imi-
tandas præ oculis habere virtutes, qui in eodem agone le-
gitime certantes, perpetuam adepti sunt victoriæ coronam? Quid felicius, quàm eo-
rum precibus muniri, quibus cuncta, quæ petierint, præstanda veritas ipsa promit-
tit: De his enim loquimur, qui verè in Christo manentes, eiusque in se verba manere
facien-

Iulij. 25.
Cap. 16.

Eph. 6.

Iohan. 14.

Ff